

Prajeto: 13-06-2017

Šifra:

Povezava:

EPA:

EU:

Sign. zn.:

Kratica:

Državni svetnik
Rudi Matjašič, mag. posl. ved.

Maribor, 12. junij 2016

Gospod
Mitja Bervar, mag. manag.
Predsednik
Državnega sveta

Zadeva: Pobude Ministrstvu za javno upravo in Ministrstvu za finance v zvezi s financiranjem občin

Na podlagi 66. in 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) predlagam, da se na Ministrstvo za javno upravo in Ministrstvo za finance naslovijo naslednje

pobude:

1. Primerna poraba občine za posamezno proračunsko leto naj se določi po naslednji enačbi:

$$PPI = 0,61 + 0,12 * PMi + 0,04 * \check{S}Mi + 0,06 * SUi + 0,07 * SDi + 0,8 * Bi + 0,2 * Wi) * P * Oi.$$

2. Ohrani naj se veljavna zakonska rešitev, po kateri so občine, na območju katerih so naselja s stalno naseljeno romsko etično skupnostjo, upravičene do sredstev za sofinanciranje uresničevanje pravic romske skupnosti. Zakon naj določi tudi, da se sredstva iz državnega proračuna zagotovijo tudi občinam, na območju katerih živi več kot 500 Romov (tudi če niso naseljeni v etnični skupnosti).

3. Sprejme naj se Zakon o glavnem mestu Vzhodne kohezijske regije, na podlagi katerega bi Mestna občina Maribor prejela dodatna sredstva.

Obrazložitev:

I)

Mestna občina Maribor se že nekaj let srečuje s problemom financiranja zakonskih nalog, saj dejanski zneski, ki jih Mestna občina Maribor plačuje za izvajanje teh nalog, bistveno presegajo zneske, ki so izračunani na podlagi enačbe za izračun primerne porabe, opredeljene v Zakonu o financiranju občin (Ur. l. RS, št. 123/06, 57/08, 36/11 in 14/15-ZUUJFO; v nadaljevanju: ZFO-1) in jih občina prejema kot prihodek v proračun.

Medtem ko je Ustavno sodišče z odločbo št. U-I-150/15-25 razveljavilo Pravilnik o določitvi podprogramov, ki se upoštevajo za ugotovitev povprečnine (Ur. l. RS, št. 53/09), se s predlogom novega pravilnika črta kar nekaj podprogramov, za katere pripravljavec podzakonskega akta meni, da niso zakonsko obvezni, ampak zakonsko neobvezni programi. To bi posledično lahko pomenilo še nižje prihodke občin iz naslova povprečnine. Dejstvo je, da so ti podprogrami vitalnega pomena za Mestno občino Maribor, blagostanje in kakovost življenja njenih občanov in imajo veliko nacionalno težo. Pričakuje se, da bodo pripombe Mestne občine Maribor, ki so bile poslane tudi na Skupnost občin Slovenije in Združenje mestnih občin Slovenije (priloga 1), upoštevane, saj je kriterij, na podlagi katerega se predlaga črtanje določenih podprogramov, povsem neprimeren.

Ker imajo mestne občine drugačno vlogo od ostalih - nemestnih – občin in izvajajo celo vrsto nalog, ki jih druge občine ne izvajajo, se srečujejo s problemom financiranja. Pri tem gre predvsem za naloge in programe iz naslednjih področij: varstvo okolja, urejanje in raba prostora, javna varnost, prometna varnost in mestni promet, zagotavljanje gospodarskih in negospodarskih javnih služb, kultura, šport, institucionalno varstvo starejših, sociala, itd. Potrebna je sprememba enačbe za izračun primerne porabe, saj je sedanja enačba povsem neprimerna in zastarela.

Predlagana sprememba enačbe v predlaganih spremembah in dopolnitvah Zakona o financiranju občin, ki so bile objavljene 29. 5. 2017 na spletnem portalu eUprava – E-demokracija (v nadaljevanju: predlog sprememb ZFO-1), ne rešuje neskladja med strukturo stroškov in vrednostjo uteži. Kot izhaja iz predloga sprememb ZFO-1, bi ministrstvo, pristojno za finance, ugotovilo primerno porabo občin za posamezno proračunsko po naslednji enačbi:

$$PP_i = (0,61 + 0,13 * C_i + 0,06 * P_i + 0,12 * P M_i + 0,04 * \check{S} M_i + 0,015 * S U_i + 0,025 * S D_i) * P * O_i$$

Po predlagani enačbi bi Mestna občina Maribor po neuradnih izračunih prejela celo manj sredstev (priloga 2).

Predlaga se, da se iz enačbe izločita koeficienta C_i in P_i , ki se nanašata na razmerje med dolžino lokalnih cest ter površino. Na eni strani imajo občine z velikim obsegom cest in površin visoke stroške njihovega vzdrževanja, ki jih izračunana primerna poraba ne krije in jih morajo zato občine kriti iz drugih finančnih virov. Na drugi strani morajo občine, ki nimajo velikega obsega cest in površin, te ceste zgraditi in za njihovo izgradnjo prav tako poiskati druge vire financiranja. Za župane je destimulativno, da gradijo nove ceste, saj jih morajo vzdrževati, to pa pomeni dodaten strošek. Ker bi morala enačba za izračun primerne porabe vsebovati socialni vidik, se predlaga, da se v enačbo vključi tudi:

- koeficient B_i - razmerje med deležem brezposelnih občine v celotnem prebivalstvu občine in povprečjem teh deležev v državi na dan 1. januarja leta, v katerem se ugotavlja primerna poraba občine;
- koeficient W_i - razmerje med deležem prebivalstva občine v celotnem prebivalstvu občine, ki prejema minimalno plačo, in povprečjem teh deležev v državi na dan 1. januarja leta, v katerem se ugotavlja primerna poraba občine;
- da se utež za prebivalce med 65. in 75. letom ter nad 75 let poveča, saj imajo občine s starejšimi vedno več stroškov (npr. institucionalno varstvo, staranje

prebivalstva). V obstoječi enačbi je razlika med utežjo za mlade in utežjo za starejše prevelika.

Poleg tega se predlaga, da se utež pri SUI (prebivalci med 65 in 75 let) poveča iz 1,5 % na 6 %, pri SDi (prebivalci nad 75 let) pa iz 2,5 % na 7 %, za brezposelne se predlaga utež 8 % in tiste z minimalno plačo 2 %.

Na podlagi navedenega naj se primerna poraba občine določi po naslednji enačbi:

$$PPi = 0,61 + 0,12 * PMi + 0,04 * \check{S}Mi + 0,06 * SUI + 0,07 * SDi + 0,8 * Bi + 0,2 * Wi * P * Oi.$$

II)

Ministrstvo za javno upravo s predlogom sprememb ZFO-1 predlaga ukinitve zagotavljanja proračunskih sredstev občinam s stalno naseljeno romsko etnično skupnostjo, kar je z vidika velikih bremenitev socialnih transferov nesprejemljivo. Zato se predlaga, da se ohrani veljavna zakonska rešitev, na podlagi katere se dodatna sredstva zagotovijo občinam, ki imajo stalno naseljeno romsko etnično skupnost. Dodatno se predlaga, da se iz državnega proračuna zagotovijo sredstva za uresničevanje pravic Romov tudi občinam, na območju katerih živi več kot 500 Romov - tudi če niso naseljeni v etnični skupnosti. Obravnavanje Romov na način razpršitve med ostalo prebivalstvo se šteje kot vzorčno, saj omogoča višji nivo integracije, vendar s tem enako bremenitev oz. mogoče še večjo bremenitev proračuna in povezanih aktivnosti in dela z romsko etično skupnostjo.

III)

Na podlagi Zakona o glavnem mestu Republike Slovenije (Ur. list RS, št. 22/04 in 110/09) pripadajo Mestni občini Ljubljana dodatna sredstva za financiranje izvajanja določenih nalog, ki so pomembna za razvoj glavnega mesta države. Na njegovi podlagi Mestna občina Ljubljana prejme letno več kot cca 7 mio evrov. Mesto Maribor si kot drugo največje mesto v Sloveniji nedvomno prav tako zasluži posebno obravnavo in z vidika srednje- in dolgoročnega razvoja bi moralo biti upravičeno do dodatnih sredstev iz državnega proračuna. Zato se predlaga, da se sprejme poseben zakon - Zakon o glavnem mestu Vzhodne kohezijske regije - na podlagi katerega bi Mestna občina Maribor prejela dodatna sredstva.

Državni svetnik
Rudi Matjašič, mag. posl. ved, l.r.

Prilogi: 2x

MESTNA OBČINA MARIBOR
MESTNA UPRAVA

Številka: 02900-5/2017-37

Datum: 29. maj 2017

SOS, ZMOS

**ZADEVA: Predlog sprememb pravilnika o določitvi podprogramov
za ugotovitev povprečnine**

Spoštovani,

v našem elektronskem sporočilu z dne 17.5.2017 smo vam posredovali naše pripombe glede spremembe Pravilnika o določitvi podprogramov za izračun povprečnine.

Zapisali smo, da se z izključitvijo nalog, ki so označene kot neobvezne naloge občine, iz pravilnika, ne moremo strinjati, saj so nekatere po vašem poimenovanju neobvezne naloge občine, prav tako vitalnega pomena za občino, blagostanje in kakovost življenja občanov ter imajo veliko nacionalno težo.

Na podlagi informacije, da bo v začetku junija sklican nov sestanek z MJU, vam posredujemo naše podrobnejše obrazložitve, stališča ter pravne osnove glede določenih podprogramov, za katere smatramo, da se morajo obravnavati enakovredno obveznim nalogam občine, država pa mora za njih zagotoviti ustrezna denarna sredstva za izvajanje.

Delitev podprogramov na obvezne in neobvezne le na podlagi besede v zakonu, ki glasi **LAHKO in NE MORA** je skrajno površno in neutemeljeno.

Na splošno bi radi poudarili, da v kolikor za določen podprogram v zakonu piše, da ga občina lahko izvaja, se občine odločajo za izvajanje ter podprogramov glede na specifične potrebe in značilnosti posamezne občine oziroma imajo tehtne razloge za izvajanje določenega podprograma, za kar pa potrebujejo sredstva. Tako na primer naša občina izvaja dodatni monitoring onesnaženosti okolja, ker smo uvrščeni med območja z najbolj onesnaženim zrakom, za podprograme kmetijstva se odločamo glede na značilnost regije v kateri živimo in delujemo (demografsko ogroženo območje), javna dela so za nas nujna in več kot obvezna, saj imamo visoko stopnjo brezposelnosti itd, kar podrobneje opisujemo v nadaljevanju. Omejevanje teh sredstev bo prisililo občine v opuščanje teh programov, kar bo imelo katastrofalne posledice na državnem nivoju in tako bodo revni še bolj revni. V kolikor misli država te podprograme črtati iz omenjenega pravilnika, mora zagotoviti druge vire za financiranje teh t.i. neobveznih nalog občine.

**03029001 članarine mednarodnim organizacijam
03029002 mednarodno sodelovanje občin**

Glede članarine mednarodnim organizacijam in mednarodnega sodelovanja občin na splošno, drži, da ZLS v 6. členu za oboje dopušča možnost, da se lahko izvaja, kljub temu pa je mednarodno povezovanje oz. sodelovanje v svetu 21. stoletja nujnost in ne zgolj »modna muha«. MOM tako ne samo, da sodeluje v številnih mednarodnih projektih, ampak je pri teh projektih celo vodilni partner in to na področjih, ki so prioriteta tudi za razvoj celotne EU (npr. krožno gospodarstvo). Do takšne funkcije je MOM prišla izključno zaradi mreženja, to je vključevanja v mednarodne organizacije ter povezovanja z občinami iz tujine. Seveda pa ima

to mednarodno sodelovanje tudi velike finančne učinke, ne zgolj za posamezne občine, ampak tudi za državo. Posledično se tako krepi gospodarsko sodelovanje (vlaganje tujih podjetij v Slovenijo) in s tem zmanjševanje brezposelnosti, turizem (spomnite se samo uspešnosti poletov iz Maribora v London in obratno, kar je imelo za posledico velike finančne prihodke v različnih segmentih), področje kulture ipd. Zniževanje povprečnine, zaradi izključitve tega podprograma iz pravnika lahko povzroči manj mednarodnega povezovanja, kar bo nedvomno imelo negativne posledice.

04019001 Vodenje kadrovskih zadev

V zvezi z proračunsko porabo za vodenje kadrovskih zadev, kjer se pripravljavcu Pravnika očitno zdi sporno podeljevanje občinskih nagrad, menimo, da so občinske nagrade gonilo lokalnega in s tem državnega razvoja. Velika večina posameznikov, ki s svojim delom (bodisi profitnim bodisi neprofitnim) predstavljajo in promovirajo posamezno občino in s tem občini zagotavljajo določene dobrine (uspešni podjetniki delovna mesta, kulturniki in športniki pogoje za gostovanje tujih (svetovno znanih) posameznikov oz. ekip v Sloveniji, kar ima spet ugodne finančne posledice za celotno državo), si za vse svoje zasluge zagotovo zaslužijo priznanja. Glede na dejstvo, da ta občinska priznanja redko spremljajo denarne nagrade, če pa že, pa so bolj kot ne simbolične (kar izhaja tudi iz realizacije proračuna za leto 2016), menimo, da črtanje te postavke bistveno ne vpliva na višino povprečnine. Prav tako pa so posamezniki, ki so morebitno občinsko nagrado prejeli, s svojim delom zagotovo dosegli višjo dodano vrednost za proračun Republike Slovenije, kot pa se na koncu iz njega v ta namen porabi.

06029001 Delovanje ožjih delov občin

Ustanovitev ožjih delov občine ureja ZOL od 18. – 19.č člena. Možnost ustanovitve ožjih delov občine je zakonodajalec očitno predvidel iz povsem praktičnih razlogov. Dikcija, da občina **LAHKO in NE MORA** ustanoviti ožje dele občine nakazuje po našem na specifične potrebe določenih občin po ustanovitvi ožjih delov občine in ne zgolj na neko samovšečno in neutemeljeno odločitev vodstva občine, da bo ustanovila ožje dele občine zaradi lepšega. V večjih občinah namreč sama občina ne more poskrbeti za specifične potrebe vseh območij v občini, zaradi česar so ustanovljeni ožji deli občin. Ljudje, ki so v njih zaposleni, tako delajo na terenu, imajo neposredni stik z ljudmi in tako tudi lažje zaznajo in razumejo potrebe prebivalcev iz teh območij. Ravno zaradi njihovega dela se izvedejo projekti (velika večina tudi z evropskimi sredstvi), ki se sicer ne bi, ali pa bi trajalo bistveno dlje, da bi se stvari izvedle. Tako so vsi stroški, ki so povezani z delovanjem ožjih delov občine, vsekakor potrebni, prav tako pa se vsak porabljen evro večkrat povrne v državni proračun.

Poleg tega pa zakon v 19. členu določa, da se za javne uslužbence v službi ožjega dela občine, ki je pravna oseba uporabljajo predpisi za javne uslužbence v občinskih upravah; v 19. členu pa določa, da se za financiranje ožjih delov občine uporabljajo določbe zakona, ki ureja javne finance, o financiranju neposrednih uporabnikov občinskega proračuna, zato ne vidimo razloga za obravnavo tega programa kot neobveznega.

10039001 Povečanje zaposljivosti

Podprogram MOM izvaja na podlagi Zakona o spremljanju državnih pomoči (Ur. l. RS, št. 37/04), Uredbe o posredovanju podatkov in poročanju o dodeljenih državnih pomočeh po pravilu de minimis (Ur. l. RS, št. 61/04, 22/07, 50/14), Uredbe (ES) št. 1407/2013 z dne 18. 12. 2013 o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju EU pri pomoči de minimis, Pravnika o dodeljevanju pomoči za razvoj podjetništva v MOM za obdobje 2015-2020 (MUV, 12/15, 9/17), Pravnika o postopkih za izvrševanje proračuna Republike Slovenije (Ur. l. RS, št. 50/07, 114/07, 61/08, 99/09, 3/13, 81/16) ter Zakona o urejanju trga dela (UL RS 80/10, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14, 47/15).

Z izvajanjem ukrepov želi Mestna občina Maribor doseči cilje, kot so: povečanje zaposlenosti in znižanje brezposelnosti, preprečevanje prehoda v dolgotrajno brezposelnost (znižanje deleža dolgotrajno brezposelnih) in povečevanje prehoda v zaposlitev, povečevanje prvih zaposlitev mladih, spodbujanje delodajalcev za ohranjanje delovnih mest, zmanjšanje strukturne brezposelnosti, povečanje števila podprtih projektov za razvoj novih zaposlitvenih možnosti, okrepitev socialne vključenosti.

Zaradi vpliva globalne gospodarske krize je nujno, da MOM v okviru pristojnosti in proračunskih možnosti izvaja ukrepe na področju novih zaposlitev, klasičnih javnih del s področja gospodarstva in javnih del v socialnih podjetjih ter pospeševanja drobnega podjetništva, saj je za MOM še vedno značilna visoka stopnja registrirane brezposelnosti in sicer 13,6 % (februar 2017), veliko število podjetij v stečajnih in likvidacijskih postopkih, beg možganov zaradi majhnih možnosti zaposlovanja v občini...

Nenazadnje država pripravlja nov Zakon o spodbujanju investicij, kjer MGRT priznava da so občine gonilo novih delovnih mest novih zaposlitev in so aktivnosti občin v smeri podpore gospodarstvu, spodbujanja investicij nujne in temeljne. Tako je bilo tudi predstavljeno na SOS 23.05 s strani predstavnikov MGRT.

MOM sofinancira programe javnih del izvajalcev, ki se prijavijo na javno povabilo Zavoda za zaposlovanje in tako posledično zmanjšuje trenutno dolgotrajno brezposelnost, saj se programi izvajajo le 12 mesecev, v program pa se vključujejo težje zaposljive osebe.

MOM izvaja ukrepe za razvoj malega podjetništva na podlagi Pravilnika o dodeljevanju pomoči za razvoj podjetništva v MOM 2015 -2020 (javni razpisi za sofinanciranje: samozaposlitev, novih zaposlitev, prvih zaposlitev, materialnih investicij, stroškov mednarodne udeležbe na sejnih).

Javna dela so za nekatere posameznike (z nižjo izobrazbo, z določenimi telesnimi omejitvami ipd.) edina možnost, da pridejo do lastnega dohodka, s tem pa tudi do ureditve lastnega življenja. Po našem mnenju so javna dela zagotovo bistveno bolj učinkovita, kot pa izplačila posameznih socialnih transferjev (denarnih socialnih pomoči ipd.), saj se ljudje, ki so vključeni v javna dela, dejansko potrudijo, da so delovno aktivni, si denar pošteno zaslužijo z delom, prav tako pa ima njihova vključitev v organizirane procese dela blagodejne učinke tudi na njihovo psihično zdravje (zavedanje, da si dejansko lahko koristni in ne zgolj v breme državi). Po našem mnenju bi se v primeru, da se javna dela ne bi več uporabljala pri določitvi povprečnina, bistveno znižala možnost zagotavljanja javnih del, kar bi imelo velike, da ne zapišemo katastrofalne, družbene posledice.

11029001 Strukturni ukrepi v kmetijstvu in živilstvu

11029002 Razvoj in prilagajanje podeželskih območij

Za oba podprograma je podlaga 24. člen Zakona o kmetijstvu

Mestna občina Maribor že več let izvaja različne ukrepe v kmetijstvu, ki so usklajeni z nacionalnim programom razvoja podeželja, državnimi predpisi in predpisi EU.

Izvajanje ukrepov je nujno za ohranjanje obmejnega, demografsko ogroženega območja Kozjaka in obrobja Slovenskih Goric v neposredni bližini mesta. Več kot 70% površine MOM predstavlja podeželje, za katerega so značilne predvsem male kmetije, v letu 2016 je oddalo zbirne vloge na MKGP iz naše občine 632 kmetijskih gospodarstev, od tega je kar 294 kmetij na območju z omejenimi dejavniki, 331 kmetij je na hribovitem območju, kjer obdelujejo predvsem trajno travinje. Izvajanje ukrepov je nujno za ohranjanje poseljenosti podeželja, ohranjanje delovnih mest na podeželju, števila kmetijskih gospodarstev, obdelanih kmetijskih površin saj s tem dajejo možnosti povečanja samooskrbe mesta ter širjenja dopolnilnih oz. nekmetijskih dejavnosti na kmetijah.

Glede na to, da imamo na našem podeželju predvsem majhne kmetije, ki niso sposobne kandidirati na javne razpise MKGP in evropska sredstva menimo, da je izvajanje ukrepov na lokalnem nivoju nujno.

Na podlagi sklepa Vlade RS na 87. redni seji, dne 12.5.2016, pod točko 1.8, ki določa, da podpira izvajanje letalske obrambe pred točo s posipavanjem točonosnih oblakov na območju severnovzhodne Slovenije v letih 2016 in 2017 ter 37. člena Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami lahko občine plačujejo izvajanje obrambe pred točo z letali, ki jo je do sedaj izvajal Letalski center Maribor. Glede na to, da stroka ni niti potrdila učinkovitosti tega, niti ni ovrgla izvajanje obrambe pred točo z letali, da je to v interesu širše javnosti in da so zaradi tega prisotni tudi pritiski medijev, občine še vedno plačujemo navedene storitve.

Izvajanje aktivnosti Lokalnih akcijskih skupin (LAS) v okviru pristopa LEADER, na podlagi Uredbe o izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, vse občine na območju RS so vključene v LAS-e in tako dolžne sofinancirati stroške upravljanja le-teh, vsaj še do zaključka programskega obdobja 2020.

11029003 Zemljiške operacije

Občine imamo v lasti kmetijska zemljišča, ki smo jih kot lastniki dolžni, v skladu z Zakonom o kmetijskih zemljiščih, ustrezno vzdrževati. Kmetijska zemljišča smo npr. pridobili z dedovanjem zaradi plačevanja domske oskrbe, jih ne moremo prodati kljub večkratno ponovljenim postopkom prodaje. Prejemamo odločbe kmetijskega inšpektorja z zahtevo po ustreznem vzdrževanju in krčenju zapuščenih vinogradov, s tem v zvezi pa imamo določene stroške, ki smo jih po zakonu dolžni plačevati.

14029001 Spodbujanje razvoja malega gospodarstva

Podprogram MOM izvaja na podlagi Zakona o podpornem okolju za podjetništvo (Ur. l. RS, št. 102/07, 57/12, 82/13, 17/15), Pravilnika o postopkih za izvrševanje proračuna Republike Slovenije (Ur. l. RS, št. 50/07, 61/08, 114/07, 99/09, 3/13, 81/16), Zakona o spremljanju državnih pomoči (Ur. l. RS, št. 37/04), Uredbe o posredovanju podatkov in poročanju o dodeljenih državnih pomočeh po pravilu *de minimis* (Ur. l. RS, št. 61/04, 22/07, 50/14), Pravilnika o dodeljevanju pomoči za razvoj podjetništva v Mestni občini Maribor (MUV, št. 12/15, 9/17).

Namen spodbujanja razvoja malega gospodarstva je povečati produktivnost gospodarskega sektorja ter ustvariti ugodno delovno in finančno okolje za ohranjanje dobrih podjetij in ustanavljanje novih, ki bodo povečevale dodano vrednost. MOM izvaja aktivnosti za ustvarjanje pogojev za nova delovna mesta in razvoj podjetništva, pri čemer je za ta namen vzpostavila posebno proračunsko postavko, na kateri so zagotovljena sredstva za namen ukrepov za spodbujanje gospodarstva.

Z ukrepi za spodbujanje gospodarstva MOM krepi razvoj podjetništva in omogoča pogoje za gospodarski razvoj občine, izboljšuje zaposlitvene priložnosti z ustvarjanjem novih ter izboljševanjem kakovosti obstoječih delovnih mest ter tako posledično izboljšuje kakovost življenja ter povečuje konkurenčnost posameznikov in regije.

Popolnoma nesprejemljivo je, da bi država takšne pomembne naloge, ki jih izvajajo občine za izključno zagotovitev večjega blagostanja občanov in občank, izvzela iz sklopa tistih nalog, ki jih izvajajo občine in se všttevajo v osnovo za določitev višine povprečnine.

15069001 Informacijski sistem varstva okolja in narave

V Ustavi RS je določeno: »Vsakdo ima v skladu z zakonom pravico do zdravega življenjskega okolja.«

Krovni zakon, ki določa pristojnosti lokalne samouprave je Zakon o lokalni samoupravi (ZLS), ki v 21. členu določa lokalne zadeve javnega pomena (izvirne naloge), med katere med drugim spadajo:

- »Skrb za varstvo zraka, tal, vodnih virov, varstvo pred hrupom, za zbiranje odpadkov in opravlja druge dejavnosti varstva okolja.«

Področni zakon, ki opredeljuje naloge na področju varstva okolja je ZVO-1, ki: »ureja varstvo okolja pred obremenjevanjem kot temeljni pogoj za trajnostni razvoj in v tem okviru določa temeljna načela varstva okolja, ukrepe varstva okolja, spremljanje stanja okolja in informacije o okolju, ekonomske in finančne instrumente varstva okolja, javne službe varstva okolja in druga z varstvom okolja povezana vprašanja.« V skladu s 4. odstavkom 97. člena ZVO-1 lokalna skupnost lahko zagotavlja podrobnejši in posebni monitoring okolja, s ciljem spremljanja stanja okolja in informiranja o okolju.

Maribor zagotavlja podrobnejši in osebni imisijski monitoring zunanjega zraka od leta 1978, ker je Maribor v okviru Slovenije ena izmed občin, ki je uvrščena v I. območje onesnaženosti zraka (prekomerno) zaradi preseženih obremenitev zunanjega zraka z delci PM10. Uvrstitev je bila opredeljena na podlagi meritev, ki jih izvaja ARSO na lokaciji Center. V skladu z evropsko in državno zakonodajo je MOP v sodelovanju z MOM pripravilo Odlok o načrtu za kakovost zunanjega zraka s podrobnejšim programom ukrepov (Ur.l.RS., št. 108/2014). V tem programu je izvajanje podrobnejšega lokalnega monitoringa ena izmed nalog MOM. Lokalna merilna mreža, ki jo sofinancirajo tudi sosednje občine kaže, da je zrak prekomerno onesnažen na obrobju Maribora in v sosednjih občinah. Zato lahko realno rečemo, da zgolj na podlagi meritev, ki jih izvaja ARSO na lokaciji Center, nikoli ne bi imeli strokovnih argumentov, da vztrajamo na zahtevi, da se v programe ukrepov za izboljšanje kakovosti zraka nujno vključijo tudi sosednje občine. Le tak regijski način izvajanja sanacijskih ukrepov bo omogočil, da bomo na širšem območju zagotovili primerno kakovost zunanjega zraka. Iz vidika stroke in s ciljem zagotavljanja zdravega okolja je izvajanje podrobnejšega monitoringa utemeljena naloga lokalne skupnosti.

Podzemno vodo na območju črpališč Mb vodovoda spremlja ARSO. V okviru državne mreže je predvideno vzorčenje na petih merilnih mestih na območju vodnjakov. Ta merilna mesta ne izkazujejo največje obremenitve podzemne vode, saj se meri praktično na vtoku pitne vode.

Podrobnejši monitoring podzemnih voda, potokov in tal izvajamo že od leta 2001. Monitoring sofinancirajo občine, ki se oskrbujejo s pitno vodo v tem sistemu. Imisijski monitoring ima preventivni značaj s ciljem zagotavljanja oskrbe z zdravo pitno vodo. V vidu moramo imeti, da gre za največji vodovodni sistem v SV Sloveniji, ki s pitno vodo oskrbuje več kot 220.000 oseb in na letnem nivoju načrpa več kot 10 mio m³ pitne vode. Kakovost podzemne vode se spremlja na piezometrih na širšem vplivnem območju črpališč. V občinski monitoring je vključenih 18 merilnih mest, vzorčuje se 2x letno. Z podrobnejšim monitoringom spremljamo glavne dejavnike, ki vplivajo na kakovost pitne vode. Glede na pojavnost onesnaževal v podzemni vodi, ki je vir pitne vode, lahko svetujemo in uporabnikom in skrbnikom prostora. Z analizami tal spremljamo vnos dušikovih spojin, fitofarmaceutskih sredstev ter ugotavljamo prisotnost novih onesnaževal (ostanki zdravil, hormonskih motilcev, itd). Rezultati analiz tal so pomembne informacije, kako v bodoče uporabljati FFS sredstva. Monitoring potokov, ki napajajo podzemno vodo, je pomemben predvsem zaradi sledenja onesnaževal v zaledju in preprečevanja vnosa v podzemno vodo. Z izvajanjem tega programa so bili doseženi pomembni rezultati in izboljšanje stanja glede obremenitev z nitrati in pesticidi, kar dolgoročno zagotavlja varno oskrbo s pitno vodo regije.

Zavest o okolju je pri večini državljanov na zelo nizkem nivoju. Delno zaradi pomanjkanja informacij, še več pa zaradi nepovezovanja vplivov, vzrokov in posledic vsakodnevnih dejavnosti. Zato je informiranje in ozaveščanje temeljna naloga, da poskušamo posameznim ciljnim skupinam približati pravilen odnos do okolja, narave, jih spodbuditi do trajnostno in za zdravje primerno naravnanege načina življenja, v sozvočju s sloganom: okolje smo si izposodili od naših otrok in vnukov.

Glede na navedena dejstva ponovno poudarjamo, da ne glede na to, da zakon piše, da občina **LAHKO** in **NE MORA** zagotavljati posebni monitoring okolja se občine za posebni monitoring odločamo glede na razmere onesnaženosti okolja in ne vidimo razlogov, da se ta podprogram ne obravnava kot obvezni, zakonodajalec pa naj to ustrezno zapiše v zakonu.

19039001 Osnovno šolstvo – dodatni programi

Lokalna skupnost je ustanoviteljica javnih zavodov s področja osnovnega šolstva in v skladu z 82. členom ZOFVI med drugimi nalogami zagotavlja sredstva tudi za dodatne dejavnosti osnovnih šol. Zakon podrobneje ne določa obsega in vrst dodatnih dejavnosti, ki jih lokalna skupnost zagotavlja v okviru dodatnega programa v osnovnih šolah. Dejavnosti so odvisne od ugotovljenih specifičnih potreb okolja, tradicije, kadrovskih potencialov in drugih specifičnih dejavnikov okolja. V Mestni občini Maribor se v okviru dodatnih dejavnosti osnovnih šol (PP Dodatne dejavnosti javnih osnovnih šol) zagotavljajo sredstva za:

- Zgodnje učenje računalništva,
- Zgodnje učenje drugega tujega jezika,
- sofinancira šolsko prehrano in
- v manjši meri zagotavlja sredstva za »Programa za preprečevanje zasvojenosti mladih«.

Glede na to, da je zagotavljanje sredstev za dodatne dejavnosti osnovne šole, zakonska obveza lokalne skupnosti na podlagi 82. člena ZOFVI, ki ureja temeljno financiranje osnovnih šol, ni razloga za izključitev zagotavljanja sredstev za dodatne dejavnosti osnovnih šol iz povprečnine, saj zakon ne piše, da občina lahko zagotavlja sredstva za dodatne dejavnosti, ampak jih zagotavlja glede na specifične potrebe določenega okolja, v katerem deluje šola.

19029001 Varstvo in vzgoja predšolskih otrok – dodatni programi

V skladu z šestim odstavkom 28. člena Zakona o vrtcih, občina ustanoviteljica javnemu vrtcu zagotavlja tudi sredstva za pokrivanje stroškov iz naslova dejavnosti in nalog, potrebnih za izvajanje programa za predšolske otroke, ki jih ni mogoče všteti v ceno programa. Otroci s posebnimi potrebami zaradi primanjkljajev in ovir na posameznih področjih: gibalnem, vedenjskem, čustvenem potrebujejo tudi individualno strokovno obravnavo logopeda, nefizioterapevta in delovnega terapevta. Vsi otrokovi problemi – gibanje, hranjenje, govor, sluh, vid, zaznave, predstave, čustvovanje, socializacija – se med seboj prepletajo in da bi jih razumeli, potrebujejo celostni ali multidisciplinarni pristop.

V Mestni občini Maribor je OŠ Gustava Šliha ustanova (v okviru katere so organizirani tudi razvojni oddelki predšolske vzgoje na območju MOM), v kateri se izobražujejo, vzgajajo in usposabljajo otroci in mladostniki z lažjo, zmerno in težko motno v duševnem in telesnem razvoju in katere prednost je kompleten strokovni team: RNO fizioterapevki, delovna terapevka, logopedinja in šolske svetovalne delavke: socialni delavki, psihologinja in pedagoginja. Tako imajo otroci možnost obravnave na enem mestu.

Iz leta v leto narašča število otrok z vedno težjimi kombiniranimi motnjami, ki nujno potrebujejo različne vrste terapij in čim hitrejšo strokovno obravnavo, na podlagi česar menimo, da je financiranje specialnega pedagoga, logopeda in terapevta obvezno, saj na podlagi 28. člena zakona o vrtcih, ni razloga za izključitev zagotavljanja sredstev za programe, ki jih ni mogoče všteti v ceno programa, saj zakon ne piše, da občina oz. vrtec te programe lahko to izvaja, temveč jih izvaja glede na specifične potrebe.

20049001 Centri za socialno delo (javni, razvojni in dopolnilni socialnovarstveni programi)

Podprogrami imajo zakonsko osnovo v 18. in 99. členu Zakona o socialnem varstvu, občine izvajajo javne, razvojne in dopolnilne socialnovarstvene programe glede na specifične potrebe

posamezne občine, pri čemer so mestne občine dosti bolj obremenjene s temi programi, saj jih izvajajo tudi za občane drugih ne-mestnih občin. Glede na starajoče se prebivalstvo bi država morala take programe pospeševati ter dodatno financirati, ne pa da jih izloča iz sistema financiranja iz naslova povprečnine. Pa tudi na statistične podatke o stopnji revščine v Sloveniji, bo brez upoštevanja teh socialnovarstvenih programov občina težje pomagala občanom, kar bo nedvomno imelo posledice (bistveno večje kot so trenutne) na državni proračun

17079001 Nujno zdravstveno varstvo

Nujno zdravstveno varstvo je opredeljeno v:

- a) dežurna zobozdravstvena služba je opredeljena v 3. in 8. členu ZZVZZ.
- b) zdravstveno zavarovanje je Ustavna in zakonska kategorija (15. člen ZZVZZ).

NEUSTREZNA FORMULA ZA IZRAČUN POVPREČNINE!

V Mestni občini Maribor pa smo že opozorili, da veljavna formula za izračun povprečnine ni ustrezna, saj ne vključuje socialnega vidika, prav tako je ponder, ki se nanaša na starejše prebivalstvo prenizek glede na staranje prebivalstva in naraščajoče stroške za institucionalno varstvo starejših.

Glede na zapisano bi moralo delovanje države iti v smeri spremembe formule in povečanja prihodkov občin iz naslova povprečnine za financiranje navedenih podprogramov, ne pa v smeri krčenja sredstev, zato pričakujemo, da se bodo naši predlogi upoštevali in se bo našla ustrezna rešitev.

Pripravili:

Direktor mestne uprave
Sekretariat za splošne zadeve
Urad za finance in proračun
Urad za gospodarske dejavnosti
Urad za vzgojo in izobraževanje, zdravstveno,
socialno varstvo ter raziskovalno dejavnost
Medobčinski urad za varovanje okolja in ohranjanje narave

ŽUPAN

dr. Andrej Fištravec

